

Taiwan // VI International Symposium Buckwheat. -Nagano (Japan). – 1995. – P. 17-18. 11. Kobzar' E.F., Kreslavski V.D., Muzafarov E.N. Red radiation and choline compounds influence growth and greening of wheat seedlings // Photosynthetica. 1999. V. 36. P. 333-340. 12. Krauze J. Rutin aus den Kotyledonen von Fagopyrum esculentum Moench. Bestehtaus

verbindungen //Z. Pflanzenphysiol. – 1996. – Bd. 79, №№ 3, 9. – S. 281–282. 13. Kreft I, Fabjan N and Yasumoto K, Rutin content in buckwheat (Fagopyrum esculentum Moench) food materials and products, Food Chem, 2006, 98 (3), 508-512.

Надійшла до редколегії 07. 12. 2010

УДК 595.18 (477)

Н. Яковенко, канд. біол. наук, Е. Овандер, канд. біол. наук

АНОТОВАНИЙ СПИСОК БДЕЛОЇДНИХ КОЛОВЕРТОК (ROTIFERA: EUROTATORIA, BDELLOIDEA) ФАУНИ УКРАЇНИ

На основі узагальнення літературних та власних матеріалів створений список таксонів коловерток підкласу Bdelloidea, відмічених на території України, до якого додані перелік локалітетів та екологічних преферендумів для кожного виду. Список включає 182 таксони видового рангу, що належать до 14 родів 3 родин. Ключові слова: коловертки, Bdelloidea, таксономія, біорізноманіття, біотопічний розподіл, Україна

A checklist of bdelloid rotifers found in Ukraine is provided. List is compiled on the base of literature and authors' data, it includes 182 species-level taxa belonging to 14 genera and 3 families and list of localities and habitats for each species. Key words: rotifer, bdelloid, taxonomy, biodiversity, habitat, Ukraine

Вступ. Інвентаризація фауни як один з підсумків роботи з інформацією про поширення видів залишається актуальним завданням дослідника-зоолога. Складання видових списків є одним з важливих етапів біогеографічного аналізу, причому вимагає відмінного знання об'єкта, ретельного співставлення великої кількості різноманітних літературних даних, а також накопичення значного власного фауністичного матеріалу. Цінність чеклістів, підкреслювана багатьма авторами [57, 58] збільшується широко практикованим в таких публікаціях доповненням власне списків таксономічною ревізією, аналізом морфологічної мінливості, даними з екології тощо. Останнім часом вийшли з друку ановані списки та каталоги видів тих чи інших частин світу для багатьох груп дрібних вільноживучих безхребетних, наприклад нематод [82], тардіград [69], колембол [13, 52, 58], гарпактикоід [81], з кадастром окремих місцезнаходжень до кожного виду. Разом з тим, чеклісти таксонів коловерток (Rotifera) світової фауни містять лише загальні дані з синонімії та розподілу по біогеографічних регіонах, без деталізації поширення та екології [78, 79]. Як приклад детальної інвентаризації регіональної фауни коловерток можна навести каталог Галковської та ін. [7], що є не тільки кадастром Rotifera водних екосистем Білорусі, але й джерелом відомостей про поширення коловерток в межах невеликих територій та їх біотопічного розподілу.

Коловертки (Тип Rotifera), яких на теперішній час у світовій фауні нараховують 2034 види [79, 80], опанували більшість наземних та водних екосистем планети від Шпіцбергену до Антарктиди завдяки високій розселювальній здатності: яйця, цисти або дорослі особини в анабіотичному стані можуть бути перенесені водою чи вітром на великі відстані, а потомство лише однієї партеногенетичної самиці у сприятливих умовах швидко колонізує новий біотоп [56]. В той же час, на основі даних молекулярного аналізу доведено, що хоча деякі види коловерток дійсно мають всесвітнє розповсюдження, ареали решти них обмежуються континентами чи більш дрібними географічними одиницями [68]. Детальне вивчення локальних фаун Rotifera Європи, зокрема в межах України, дозволяє виявити дійсні межі ендемізму і космополітизму серед видів цієї групи безхребетних.

Бделоїдеї (Bdelloidea) у складі типу Rotifera становлять монофілетичну групу, що за сучасною номенклатурою розглядається як один з підкласів класу Eurotatoria [78]. Оскільки бделоїдні коловертки розмножуються виключно облігатно-партеногенетично, і можливість безпосереднього схрещування між особинами відсутня, під видами у бделоїдній фактично розуміють сукупність більш-менш морфологічно і генетично подіб-

них клональних популяцій. На теперішній момент, за даними Зегерса [79], у світовій фауні нараховується 461 клональний вид Bdelloidea, більше 2/3 їх мають космополітне або панконтинентальне поширення. Складність методів видової ідентифікації бделоїдів та відсутність широкого кола спеціалістів, очевидно, зумовили обмеженість літературних даних про видовий склад та поширення групи в межах України. Лише 84 таксони видового рангу (більшість яких, з вищезгаданих причин, можна фактично розглядати як види) згадуються в літературі починаючи з кінця 19 ст. і до теперішнього часу [1-6, 8-12, 14-20, 22-24, 27, 29-30, 32, 35-46, 54, 66, 71, 74-77, 83-85]. Як результат нашої багаторічної роботи по вивченню фауни Bdelloidea України [51], цей перелік був збільшений майже вдвічі, але опубліковані лише окремі його частини [86-87, 47-50]. Даний анований список є першим повним зведенням видового складу та біотопічного розподілу бделоїдів України.

Об'єкти та методи досліджень. Кадастр видів складений на основі аналізу близько 200 літературних джерел, з яких у списку літератури цитовані ті, що містять дані по Bdelloidea, а також власних багаторічних зборів у всіх без виключення областях України [1-6, 8-12, 14-20, 22-24, 27, 29-30, 32, 35-50, 54, 66, 71, 74-77, 83-87]. Польові збори проведені протягом 1979-2008 років, методи збору та обробки матеріалу описані в попередніх публікаціях [25-26, 86-87, 49]. При визначенні видів користувалися ключами бделоїдів світової фауни [60], Чехії [54], Румунії [76], Росії [21] 2005) та рядом статей [53, 55, 59, 61-65, 70, 73]. Система таксонів на рівні вище родини та упорядкування синонімії (крім рр. *Adineta* та *Anatopus*) цитуються за Зегерсом [78, 79]. Наслідуючи статті цього автора та монографію Кутікової [21], ми зберегли підвидові назви для всіх відповідних таксонів. Хоча, як зазначено вище, фактично всі або більшість з них є клональними видами, формальне піднесення цих підвидів до видового рангу вимагає масштабної ревізії, що враховує можливу наявність цикломорф, тобто інфрапідвидових морф одного виду, що з'являються внаслідок зміни умов середовища (питання, до сих пір практично не висвітлене для Bdelloidea).

Жирним шрифтом виділені таксони, нові для фауни України. В дужках після назви роду – кількість таксонів видового рангу. Для позначення місцезнаходжень та екопреферендумів видів використані скорочення: 1) області України, Vn – Вінницька; VI – Волинська; Dp – Дніпропетровська; Zh – Житомирська; Dn – Донецька; Zk – Закарпатська; Zp – Запорізька; If – Івано-Франківська; Kv – Київська; Kr – Кіровоградська; Lg – Луганська; Lv – Львівська; Mk – Миколаївська; Od – Одеська; Pl – Полтавська; Rv – Рівненська;

Sm – Сумська; Тр – Тернопільська; Нк – Харківська; Hs – Херсонська; Hm – Хмельницька; Ch – Черкаська; Cz – Чернівецька; Cg – Чернігівська; 2) b – донні осади; l – суходольні лишайники; lw – печіночники; ms – суходольні мохи; m – плодові тіла грибів; pl – вільно в товщі води; s – підстилка та ґрунт; sp – сфагнові мохи боліт; tr – дуплові водойми; wp – водна рослинність

Результати та їх обговорення. Тип Rotifera Cuvier, 1817; Клас Eurotatoria De Ridder, 1957; Підклас Bdelloidea Hudson, 1884:

1. Родина Adinetidae Hudson and Gosse, 1889

Під *Adineta* Hudson and Gosse, 1886 (12): *A. barbata* Janson, 1893 (Cc, Cz, Hk, Tp, Sm, Kv, Zk; ms, nl, sp); *A. elongata* Rodewald, 1935 (Cz; sp); *A. glauca* Wulfert, 1942 (Cc, Lv, Mk, Cm, Cc; l, ms, nl, s); *A. gracilis* Janson, 1893 (Ch, Mk, Cz, Rv, Kv, Dn, Zk; l, ms, wp); *A. major* Bryce, 1893 (Cz, Zk, Dn, Cm, Mk; ms, sp); *A. minor* Bryce, 1893 (Cz, Od, Hm, Dn, Kv, Cg, Dp, Zk, Cc; l, ll, ms, nl, sp, wp); *A. oculata* (Milne, 1886) (Cm, Od, Zk; b); *A. rhomboidea* Berzins, 1950 (Ch, Kv, Hk, Dp; ms, nl); *A. steineri* Bartos, 1951 (Dn, Sm, Tp, Lg, Kv, Zh, Vl, Zk, Cc; l, ll, ms, nl, sp); ***A. tenuicornis* Bryce, 1926** (Zk; ms); ***A. tuberculosa* Janson, 1893** (Rv, Vl, Tp; ll, nl, sp); *A. vaga* (Davis, 1873) (Kv, Lv, Hk, Od, Dn, Sm, Rv, Ch, Tp, Dn, Hs, Kv, Zh, Vl, Vn, Hk, Pl, Mk, Zk, Cm; b, l, ll, ms, nl) – Syn.: *Callidina vaga* Davis, 1873.

Під *Bradyscela* Bryce, 1910 (2): *B. clauda* Bryce, 1910 (Sm, Lv; ll); *B. granulosa* de Koning, 1947 (Sm; ll).

2. Родина Habrotrochidae Bryce, 1910

Під *Habrotrocha* Bryce, 1910 (45): ***H. amphichlaena* de Koning, 1947** (Kv; ll, nl); *H. angusticollis* (Murray, 1905) (Rv, Vl, Cm, Zk, Tp, Kv, Cz, Od, Hm; ms, sp) – Syn.: *Callidina angusticollis* Murray, 1905; *H. aspera* (Bryce, 1892) (Vl, Kv, Cg, Rv; pl); *H. bidens* (Gosse, 1851) (Mk, Cc, Kv, Cg, Ch, Lv, Cz, Mk, Zk, Od, Hk, Tp, Hm; l, ll, ms, nl, s) – Syn.: *Callidina bidens* Gosse, 1851; ***H. bulbosa* Wulfert, 1961** (Zp; ms); *H. collaris* (Ehrenberg, 1831) (Dp, Hm, Od, Tp, Zk; b, wp, sp) Syn.: *Philodina collaris* Ehrenberg, 1832; *H. constricta* (Dujardin, 1841) (Kv, Ch, Tp, Zk, Tp, Hm, Od; ms, sp, l, m) – Syn.: *Callidina constricta* Dujardin, 1841; *H. crenata* (Murray, 1905) (Zk; sp); *H. crenata sphagnicola* Pawlowski, 1938 (Zk; sp); *H. elegans* (Milne, 1886) (Ch, Mk, Cz; ms, s); ***H. elusa* Milne, 1916** (Kv, Lv; wp, ms); *H. elusa vegeta* Milne, 1916 (Tp, Hm; b, wp); *H. eremita* (Bryce, 1894) (Dn; l); ***H. flava* Bryce, 1915** (Kv, Lv; nl, m); *H. flaviformis* de Koning, 1947 (Kv, Ch, Lv, Cm, Cc; ms, nl); ***H. fusca* (Bryce, 1894)** (Cc; ms, l); *H. gracilis* Montet, 1915 (Kv, Tp, Od (сумнівне); ll, nl, ms); *H. gracilis quadridens* Schulte, 1954 (Od; wp); ***H. gulosa* Milne, 1916** (Zh, Tp; ms); *H. insignis* Bryce, 1915 (Cm, Cc; l); *H. lata* (Bryce, 1892) (Kv, Lv, Cz, Od, Tp, Zh; sp); *H. ligula* Bryce, 1913 (Rv, Kv, Tp, Cz, Lv, Hm, Dn, Mk, Cm, Cc; l, ms); ***H. maculata* Murray, 1911** (Kv, Lv, Cm; ll, ms, nl); *H. microcephala* (Murray, 1906) (Hk; wp); ***H. minima* de Koning, 1947** (Kv, Lv; ll, nl, sp); *H. nodulata* de Koning, 1947 (Kv, Lv, Zk; ms, nl, ll); *H. pavidia* Bryce, 1915 (Ch; ms); ***H. puella* Donner, 1950** (Kv; ll, nl); *H. puella excedens* Donner, 1962 (Kv, Tp, lf, Cc; ms, ll, nl, l); ***H. pulchra* (Murray, 1905)** (Cc; ms); ***H. pusilla textrix* (Bryce, 1897)** (Kv; ll, nl); *H. quinquedens doornensis* de Koning, 1947 (Zh; wp) – Syn.: *Habrotrocha doornensis* de Koning 1947; ***H. reclusa* (Milne, 1886)** (Sm; sp); *H. roeperi* (Milne, 1889) (Ch (сумнівне), Cz; wp); *H. rosa* Donner, 1949 (Kv, Ch, Cm, Cg, Zk, Od; ll, ms, wp); ***H. solitaria* Donner, 1949** (Ch, Kv, Lv; ll, ms, nl); *H. spicula* Bryce, 1913 (Zk; ms); *H. stenostephana* Schulte, 1954 (Dn; l); *H. sylvestris* Bryce, 1915 (Kv, Tp, Hm; ll, ms, nl); ***H. thienemanni* Hauer, 1924** (Vl, Dn, Kv; l, ll, nl, sp);

***H. thienemanni rubella* Donner, 1951** (Kv; ll, nl); *H. tranquilla* Milne, 1916 (Cc, Kv, Lv; ll, nl, s); *H. tridens* (Milne, 1886) (Cz, Kv; ll, ms); *H. tripus* (Murray, 1907) (Kv, Zh, Rv; wp); *H. visa* Donner, 1954 (Dn, Mk; l, ms).

Під *Otostephanos* Milne, 1916 (7): ***O. annulatus* Koniar, 1955** (Kv; ll, nl); ***O. auriculatus* (Murray, 1911)** (Kv, Cc; ll, nl); ***O. auriculatus bilobatus* Hauer, 1939** (Kv; ll, nl); *O. cuspidilabris* de Koning, 1947 (Dn, Zk, Cm; ms, l); *O. donneri* Bartos, 1959 (Kv, Sm, Ch; wp, sp); *O. monteti* Milne, 1916 (Ch, lf, Kv, Lg, Rv, Tp; wp); *O. torquatus* (Bryce, 1913) (Dn, Cc, Kv, Hk, Zp; l, m).

Під *Scepanotrocha* Bryce, 1910 (2): ***S. corniculata* Bryce, 1910** (lf; ms); ***S. simplex* de Koning, 1947** (Sm; sp).

3. Родина Philodinidae Ehrenberg, 1838

Під *Anomopus* Piovanelli, 1903 (1): ***A. armatus* (Murray, 1905)** (Kv; wp) – Syn.: *Mniobia armata* (Murray, 1905) syn. nov.

Під *Didymodactylus* Milne, 1916 (1): ***D. carnosus* Milne, 1916** Cc, Cm, Ch, Zh, lf, Lg, Zk, Kv, Rv, Sm, Vl; l, ms, nl, ll.

Під *Dissotrocha* Bryce, 1910 (9): *D. aculeata* (Ehrenberg, 1832) (Cg, Ch, Hk, Hm, Zh, Kv, Rv, Tp, Vl, Vn; b, wp) – Syn.: *Philodina aculeata* Ehrenberg, 1832; ***D. aculeata crystallina* Murray, 1908** (Kv, Vl; wp); ***D. aculeata decemcuspis* Berzins, 1982** (Kv; wp); *D. aculeata medioaculeata* Janson, 1893 (Hk; wp); ***D. aculeata octobullata* Hauer, 1958** (Vl; wp); *D. hertzogi* Hauer, 1939 (Kv, Rv, Vl; b, wp); *D. macrostyla* (Ehrenberg, 1838) (lf, Kv, Rv, Vl; l, sp, ms); – Syn.: *Philodina macrostyla* Ehrenberg, 1838; *D. spinosa* (Bryce, 1892) (Hm, Tp; b).

Під *Embata* Bryce, 1910 (4): *E. commensalis* (Western, 1893) (Od; c) – Syn.: *Philodina commensalis* Western, 1893; ***E. laticeps* (Murray, 1905)** (Tp; c, wp); ***E. laticornis* (Murray, 1905)** (Cm; wp); *E. parasitica* (Giglioli, 1863) (Kv, Od; c) – Syn.: *Callidina parasitica* Giglioli, 1863.

Під *Macrotrachela* Milne, 1886 (40) ***M. aculeata* (Milne, 1886)** (Cc, Cm, Ch, Dn, Kv, Lv; l, ll, ms, nl); *M. bilfingeri* (Bryce, 1913) (Cz, Hs (сумнівне), lf, Kv, Zk; ms); ***M. brevilabris aliena* Donner, 1965** (Cc; tr); ***M. brevilabris* de Koning, 1947** (Cc, Cg, Ch, Kv, Lv, Pl; tr); ***M. concinna* (Bryce, 1912)** (Cc, Cm, Dp, Kv, Lv, Zk; l, ll, ms, nl); ***M. crucicornis* (Murray, 1905)** (Kv; sp); *M. ehrenbergii* (Janson, 1893) (Cm, Cc, Cg, Ch, Cz, Dn, Kv, Lg, Lv, Mk, Pl, Tp, Zk; l, ll, ms, nl); ***M. festinans* Donner, 1949** (Kv, Tp; ll, m, nl, sp); *M. habita* (Bryce, 1894) (Cm, Ch, Hm, Kv, Lv, Mk, Rv, Tp, Vn; l, ll, ms, nl); *M. hewitti* (Murray, 1911) (Cc, Dn, Zk; ms); ***M. induta* Donner, 1951** (Kv; ll, m, nl); ***M. inermis* Donner, 1965** (Kv; ll, nl); *M. insolita* de Koning, 1947 (Cc, Cm, Ch, Hk, Lv, Rv; ms, s); *M. insulana* Donner, 1962 (Cc; ms); ***M. kallosus* (Schulte, 1954)** (Cm, Zk; ll, ms); *M. latior* Donner, 1951 (Cc, Mk; l, ms, nl); ***M. libera* Donner, 1949** (Ch, Zh, Kv; l, ll, ms, nl); ***M. ligulifera* Bartos, 1947** (Zk; ms); *M. multispinosa brevispinosa* Murray, 1908 (Cc, Ch, Cm, Cz, lf, Kv, Lg, Rv, Tp, Z; l, ll, ms, nl, s, sp); *M. multispinosa crassispinosa* Murray, 1907 (Cm, Cc, lf, Kv, Lv, Rv, Sm; ll, ms, nl, sp); *M. multispinosa* Thompson, 1892 (Cz, Zh, Hk, Hm, lf, Kv, Od, Tp; l, ll, ms, nl); *M. musculosus* (Milne, 1886) (Cc, Cg, Dn, Dp, Kv, Lv, Sm, Tp, Zh; l, ll, ms, nl); *M. nana* (Bryce, 1912) (Cc, Kv, Mk; ll, ms, nl, s, sp); *M. nana ligulata* Schulte, 1954 (Kv; ll); ***M. nixa* Donner, 1962** (Lv; ms); ***M. oblita* Donner, 1949** (Ch; s); *M. papillosa* (Thompson, 1892) (Cc, Cg, Cm, Ch, Cz, Hk, Hm, lf, Kv, Lg, Lv, Mk, Pl, Rv, Tp, Zh, Zp, Vl, Vn, Zk; l, ll, m, ms, nl, wp); ***M. petulans* Milne, 1916** (Cc, m, Kv; l, ms); *M. plicata* (Bryce, 1892) (Cc, Ch, Cm, Cz, lf, Kv, Lv, Od, Vl, Zk; ll, ms, nl, s, sp, wp); *M. plicata hirundinella* Murray, 1908 (Cc, Ch, Cz, lf, Kv, Rv, Vl, Zk; ll, ms, nl, sp); *M. punctata* (Murray, 1911) (Cc, Cm, Kv, Lv; l, ll, nl);

***M. quadricornifera loricata* Donner, 1965** (Ch, Kv, VI; II, nl, sp); ***M. quadricornifera* Milne, 1886** (Cc, Cm, Cg, Ch, Cz, Dp, Dn, Hk, Hm, If, Kv, Lv, Mk, Pl, Rv, Sm, Tp, VI, Vn, Zh, Zk; I, II, m, ms, nl, sp); ***M. quadricornifera quadricorniferoides* De Koning, 1929** (Kv, Cc; I, ms); ***M. quadricornifera rigida* Milne, 1916** (Ch, m, Tp; II, ms); ***M. quadricornifera scutellata* Schulte, 1954** (Cc, Ch, Kv, Rv; II, ms, wp); ***M. timida iniquies* Milne, 1916** (Cc, Vn; ms); ***M. timida* Milne, 1916** (Cm, Hk, Kv, Tp, Vn, Zk, Zp; I, II, ms); ***M. zickendrahti* (Richters, 1902)** (Cz, If, Rv, Zk; I, ms, sp); ***M. zickendrahti digitata* Bartos, 1943** (Cz, If, Zk; ms, sp).

Під ***Mniobia* Bryce, 1910** (13): ***M. circinata* (Murray, 1908)** (Dn; I); ***M. granulosa* Bartos, 1940** (Zk; ms); ***M. incrassata* (Murray, 1905)** (Cc, If, Tp, Zk; I, ms); ***M. lineata* Rahm, 1932** (Zk; ms); ***M. magna* (Plate, 1889)** (Cc, m, Cz, Hm, Lv, Zh, Zk; I, ms); ***M. montium* Murray, 1911** (Lv; ms); ***M. obtusicornis* Murray, 1911** (Cm, Kv, Lv; II, ms, nl); ***M. russeola* (Zelinka, 1891)** (Cc, Cm, Cg, Ch, Cz, Dn, Dp, Hm, If, Kv, Lv, Mk, Rv, Tp, Zh, Zk; I, II, ms, nl, s); ***M. scabrosa* Murray, 1911** (Cc, If, Zk; I, ms); ***M. scarlatina* (Ehrenberg, 1853)** (Cc, Cm, Hm, Kv, Zh, Zk; I, ms, s, sp) – Syn.: ***Callidina scarlatina* Ehrenberg, 1853**; ***M. symbiotica* (Zelinka, 1886)** (Cz, Lv, Zk; lw, nl); ***M. tentans* Donner, 1949** (Cc, Ch, Kv; I, ms); ***M. tetradon* (Ehrenberg, 1848)** (Cc, Ch; I, ms).

Під ***Philodina* Ehrenberg, 1830** (24): ***Ph. acuticornis* Murray, 1902** (Cm, Ch, Dn, Hm, Kv, Lv, Od, Tp, VI; b, II, ms, pl, wp); ***Ph. acuticornis odiosa* Milne, 1916** (Ch, Kv; wp); ***Ph. amethystina* Bartos, 1951** (Ch; wp); ***Ph. brevipes* Murray, 1902** (Kv, Od; sp, wp); ***Ph. citrina* Ehrenberg, 1832** (Zh, Kv, Lv, Od, Rv, Sm, Tp, VI; b, pl, wp); ***Ph. cristata* Donner, 1949** (Kv, Od; m, ms); ***Ph. dobrogensis* Rudescu, 1960** (Cz; sp); ***Ph. duplicicalcar* (de Koning, 1929)** (Kv; ms); ***Ph. erythrophthalma* Ehrenberg, 1832** (Cz, Hk) (*species inquirenda*); ***Ph. eurystephana* Schulte, 1954** (Cc; II); ***Ph. flaviceps* Bryce, 1906** (Kv, Zk, Od, Tp, Hm, VI; wp); ***Ph. lepta* Wulfert, 1950** (Ch; wp); ***Ph. megalotrocha* Ehrenberg, 1832** (Ch, Kv, Zh, Rv, Sm, Hm, Tp, VI; b, wp); ***Ph. morigera* Donner, 1949** (Cm, Cc, Hm, Lv, Mk, Tp; I, ms); ***Ph. nemoralis* Bryce, 1903** (Ch; wp); ***Ph. nitida* Milne, 1916** (Dp; nl); ***Ph. parvicar* de Koning, 1947** (Cm, Hm, Kv, Lv; I, II, ms, nl); ***Ph. plena* (Bryce, 1894)** (Cc, Cm, Cg, Ch, Cz, Zh, Zk, Zp, H, Hk, If, Kv, Lg, Lv, Mk, Od, Pl, Rv, Dn, Dp, Sm, Tp, VI, Vn; I, II, m, ms, nl); ***Ph. proterva* Milne, 1916** (Kv; II); ***Ph. roseola* Ehrenberg, 1832** (Cc, Ch, Cg, Cz, Hk, Zh, Zk, Kv, Od, Rv, Vn; ms, pl, wp) – Syn.: ***Philodina microps* Gosse 1887**; ***Ph. striata* Rodewald, 1937** (Cz; wp); ***Ph. tranquilla* Wulfert, 1942** (Zk; I, ms); ***Ph. tridentata* Rodewald, 1935** (Cz; sp); ***Ph. vorax* (Janson, 1893)** (Cc, Cg, Ch, Cm, Cz, Hk, Hm, Kv, Lv, Zk; I, ms).

Під ***Pleuretra* Bryce, 1910** (4): ***P. brycei* (Weber, 1898)** (Cz, If, Lv, VI, Zk; nl); ***P. costata* Bartos, 1938** (Cz, If, Zk; ms); ***P. lineata* Donner, 1962** (Cc, Hm, Lv, Rv; I, nl, ms); ***P. reticulata* Milne, 1916** (Hm, If, Lv; ms, nl).

Під ***Rotaria* Scopoli, 1777** (15): ***R. citrina* (Ehrenberg, 1838)** (Cc, Cg, Ch, Cz, Hk, Hm, Kv, Rv, Tp, Zh, Zk; wp); ***R. curtipes* (Murray, 1911)** (Hm, Kv, Zk; ms, sp); ***R. elongata* (Weber, 1888)** (Hs, Kv, Tp, VI, Zk; b); ***R. haptica* (Gosse, 1886)** (Cz, Kv, Cg) (*species inquirenda*); ***R. macroceros* Gosse, 1851** (Hm, Kv, Od, Tp; wp); ***R. macrura* (Schrank, 1803)** (Cg, Ch, Dp, Hk, Hm, Kv, Mk, Rv, Tp, Od, Sm, Zh, Zk; pl, sp, wp) – Syn.: ***Esechiolina gracilicauda* Bory de St. Vincent 1826**; ***R. magnacalcarata* (Parsons, 1892)** (Ch, Cz; c); ***R. neptunia* (Ehrenberg, 1832)** (Ch, Kv, Tp, VI; b, pl, wp) – Syn.: ***Actinurus neptunius* Ehrenberg, 1830**; ***R. neptunoida* Harring, 1913** (Cg, Ch, Dn, Dp, Hm, Kv, Od, Rv, Tp, VI, Zh; b, wp); ***R. rotatoria* (Pallas, 1766)** (Cm, Ch, Cz, Dp, Hk, Hm, Hs, Kv, Kr, Mk, Od, Rv, Tp, VI, Zh, Zk, Zp; b, pl, wp) – Syn.: ***Rotifer vulgaris* Schrank, 1801**; ***R. rotatoria granularis* Zacharias, 1885** (Ch,

Rv; wp); ***R. rotatoria spongioderma* Pax & Wulfert, 1941** (Ch; b); ***R. socialis* (Kellicott, 1888)** (Cz, Hk, Od; c); ***R. sordida* (Western, 1893)** (Cc, Cm, Ch, Dn, Hs, Hm, Kv, If, Lg, Lv, Rv, Sm, Zk; I, II, ms, nl, s, sp); ***R. sordida bitorquata* Murray 1908** (Cm; s); ***R. sordida fimbriata* Murray, 1906** (Cc, Ch, Dn, Kv, Mk, Zh; II, ms, nl); ***R. tardigrada* (Ehrenberg, 1832)** (Cg, Ch, Cm, Cz, Dp, Hk, Hm, Hs, If, Kv, Rv, Sm, Tp, Sm, VI, Zh; b, pl, wp); ***R. tridens* (Montet, 1915)** (Ch, Cz, Dp, Kv, Od, Zp; pl, wp); ***R. trisecata* (Weber, 1888)** (Ch, Cg, Hk, Hm, Kv, Rv, Tp, VI, Zh; b, wp).

Представники роду ***Ceratotrocha* Bryce, 1910** (родина Philodinidae) та відомих у світовій фауні 3 родів родини Philodinidae Harring, 1913 поки що не знайдені на території України, але їх знаходження цілком ймовірне в регіоні Карпат і Криму, виходячи з літературних даних [60, 67]. Для багатьох водних та майже усіх наземних видів коловерток новими є дані з поширення по регіонах України та біотопічному розподілу.

Відомо, що близько 2/3 всіх видів бделоїдів мешкають у наземних біотопах, що зволожуються лише періодично, біля третини знайдені лише у водоймах і декілька з однаковою ймовірністю можуть бути знайдені скрізь, де є волога [60]. Перша екогрупа отримала назву ксерофілів, а друга – гідрофілів; лише ксерофільні коловертки здатні у стані дорослої особини переносити довготривале повне висихання [72]. За нашими даними, співвідношення ксерофільних і гідрофільних ТВР 138/44, відповідно (з останніх 5 зустрічаються і у водоймах, і на суходолі). Більшу частину видів родин Adinetidae та Habrotrichidae, роду ***Macrotrachela*** родини Philodinidae складають ксерофіли, практично виключно ксерофільні ***Pleuretra***, ***Mniobia*** з останньої родини; в той же час більше половини ***Philodina***, усі ***Embata*** та всі за виключенням 1 виду представники ***Rotaria*** і ***Dissotrocha*** – гідрофільні. З ксерофільних 48 таксонів видового рангу знайдені в лишайниках, 58 – в листяній підстилці, 59 – у хвойній підстилці, 13 – власне у ґрунті, 93 – в суходольних мохах, 34 – у сфагнових мохах, 8 – в паренхімі грибів; 1 – у печіночниках; з гідрофільних, відповідно, відмічені: 9 – у планктоні та 17 – у бентосі відкрити водойм, 45 – на водних рослинах, 2 – у дуплових водоймах, 5 – коменсали на водяних безхребетних. Віддання переваги рослинам, можливо, пояснюється чутливістю бделоїд до концентрації кисню і униканням анаеробних умов, а також зручності таких субстратів для тварин із вертикальним способом живлення.

Більш детальне вивчення фауни Bdelloidea, особливо Лівобережної України, потрібне для складення повного реєстру цієї групи коловерток, який з урахуванням тенденції до широкого поширення видів, повинен чисельно наближуватись до загальноєвропейського (387 ТВР).

Висновки.

1. Встановлено, що список бделоїдних коловерток України складає 182 таксони видового рангу (ТВР), що належать до 14 родів 3 родин, з них 4 роди (***Bradyscela***, ***Scepanotrocha***, ***Didymodactylus***, ***Anomopus***) та 62 ТВР є новими для фауни країни.

2. Виявлені найбільш представлені роди ***Habrotrachela*** та ***Macrotrachela*** (45 і 40 ТВР, відповідно).

3. Доведено, що недостатньо вивчені (*species inquirenda*) і потребують бути описані більш детально ***Ph. erythrophthalma***, ***R. aptica***.

4. Аналіз ксерофільних і гідрофільних видів дав співвідношення 138/44, причому з останніх 5 зустрічаються як у водоймах, так і на суходолі.

1. Бошко Е.Г. Коловратки – облигатные симбионты жаберной полости речных раков водоемов Украины// Коловратки. Материалы 2 Всесоюзного симпозиума по коловраткам, Ленинград, 18-20 октяб., 1983. – Л.: Наука, 1985. – С.50-54. 2. Бошко Е.Г. Коловратки (Rotatoria) жаберной

- полости длнопалого речного рака бассейна Днестра. Сообщение I // Вестник зоологии. – 1980а. – №5. – С.15-21. 3. Бошко Е.Г. Коловратки (Rotatoria) жаберной полости длнопалого речного рака бассейна Днестра. Сообщение II // Вестник зоологии. – 1980б. – №6. – С.41-46. 4. Бошко Е.Г. Паразиты и комменсалы длнопалого речного рака // Беспозвоночные и рыбы Днестра и его водохранилищ. – К.: Наукова думка, 1989. – С.189-200. 5. Воронков Н. В. К фауне Rotatoria Минской губернии // Тр. студ. кружка для испл. русск. природы при Моск. ун-в. – 1909. – №4. – С. 121-133. 6. Галаджиев М. А. Материалы по фауне коловраток Черного моря // Тр. Севастопольской биол. ст. – 1948. – №6. – С. 224-235. 7. Галковская Г.А., Вежновец В.В., Зарубов А.И., Молотков Д.В. Коловратки в водных экосистемах Беларуси. Каталог. Минск: БГУ, 2001. – 184с. 8. Гримальский В. Л. Зоопланктон Дубоссарского водохранилища // Уч. зап. Кишиневского ун-та. Гидробиология и ихтиология. – 1968. – Т. 89. – С. 3-62. 9. Громов Ю. Ф. Зоопланктон малых річок в умовах трансформованих русел. – Автореф. дис. ... канд. биол. наук. – Київ, 2002. – 19с. 10. Гурвич В. В. Микрозообентос и придонный зоопланктон Каховского водохранилища в первые два года его существования // Тр. Севастопольской биол. ст. – 1948. – №6. – С. 224-235. 11. Гурвич В. В. К эколого-зоогеографической характеристике придонного планктона и микробентоса Каховского водохранилища // Гидробиологический журнал. – 1965. – Т. 1, №4. – С.67-68. 12. Иванова И.Г. До видового складу фауни мікро- мезобентосу Дністровського лиману // Гідробіологічні дослідження водойм України. – К.: Наукова думка, 1976. – С.20-22. 13. Капурсь І. Я., Шрубівич Ю. Ю., Тарашук М. В. Каталог колембол (Collembola) і протур (Protura) України. Львів, Державний природознавчий музей НАН України; Київ, Ін-т зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України, 2006. – 164с. 14. Ковальчук А. А., Ковальчук Н. Е. Видовой состав и некоторые экологические особенности коловраток бассейна Днестра // Вопросы гидробиологии водоемов Украины. – К.: Наукова думка, 1988. – С.47-61. 15. Ковальчук А. А., Парчук Г.В. Коловратки Сасыкского водохранилища и их роль в продукционно-деструкционных процессах // Гидробиологический журнал. – 1992. – Т. 28, №1. – С.44-53. 16. Ковальчук Н. Е. К изучению коловраток бассейна Днестра // Вестник зоологии. – 1985. – №2. – С.86. 17. Ковальчук Н. Е. Микрозообентос водоемов бассейна Днестра. Автореф. дис. канд. биол. наук. – К., 1987. – 20 с. 18. Коненко Г. Д., Підгайко М. Л., Радзимовський Д. О. Ставки лісостепових, степових та гірських районів України. – К.: Наукова думка, 1965. – 260с. 19. Коновалова Е. И. Альгофлора и микрофауна некоторых рыбных прудов Харьковской области // Уч. зап. Харьковского ун-та. – 1956. – Т. 62. – С. 247-257. 20. Кутикова Л.А., Паршалы Е.М. Коловратки из обростаний района Жданова // Биоповреждения материалов и защита от них. – М.: Наука, 1978. – С.106-114. 21. Кутикова Л. А. (2005) Бделлоидные коловратки фауны России. М.: Тов. научн. изданий КМК. 315 с. 22. Лубянов И.П., Фатовенко М.А. Первые этапы формирования донной фауны Днепродзержинск. водохранилища // Гидробиологический режим Днепра в условиях зарегулированного стока. – К.: Наукова думка, 1967. – С. 147-158. 23. Марковский Ю. М. Фауна беспозвоночных низовьев рек УССР, условия ее существования и пути использования. Ч.1. Водоемы дельты Днестра и Днестровский лиман. – 1953. – 196с. 24. Мирошник Л. Л. Микрозообентос реки Припять // Гидробиологический журнал. – 1989. – Т. 25, №1. – С.99-103. 25. Овандер Э.Н. Коловратки (Rotatoria) водоемов Полесского заповедника и их сапробно-показательные значения // Доклады АН УССР, серия Б. – 1981. – 5. – С.84-87. 26. Овандер Э.Н. Сезонные сукцессии доминирующих видов коловраток (Rotifera) в одном из водоемов центральной Украины // Вестник зоологии. – 1983. – 4. – С.34-39. 27. Парчук Г. В., Колодочка И.М. Кормовая база и питание рыб. 8.1. Краткая характеристика зоопланктона и его систематический список / ред. Сиренко Л.А. и др. Гидробиологический режим Днепра и его водоемов. – К.: Наукова думка, 1992. – С. 197-211. 28. Підгайко М.Л. Зоопланктон водоемов Европейської частини СРСР. – М.: Наука, 1984. – 208с. 29. Поліщук В.В. Гідробіологічна характеристика Шпильківських ставків (Києво-Святошинський район Київської області) // Гідробіологічні дослідження водойм України. Матеріали V наукової конференції. – К.: Наукова думка, 1976. – С.32-39. 30. Поліщук В.В. Гідрофауна верхнього Дніпра і особливості її розвитку влітку 1972 р. // Гідробіологічні дослідження водойм України. – К.:Наукова думка, 1976. – С.62-95. 31. Поліщук В.В. Состав, географические особенности и генезис гидрофауны водоемов Украины. Дис. ... докт. биол. наук. – К., 1977. – 320 с. 32. Поліщук В.В. Гідрофауна річок Північного Приазов'я та біогеографічні особливості Приазовської височини // Малі водойми України та питання їх охорони. – К.:Наукова думка, 1980. – С.46-82. 33. Поліщук В.В., Гарасевич И.Г. Биогеографические аспекты изучения водоемов бассейна Дуная в пределах СССР. – К.: Наукова думка, 1986. – 209 с. 34. Поліщук В. В. Гідрофауна пониззя Дунаю в межах України. – К.: Наукова думка, 1974. – 420с. 35. Радзимовський Д. О., Поліщук В.В. Планктон річки Прип'яті. – К.: Наукова думка, 1970. – 209 с. 36. Рожно-Рожкевич С. І. Дніпровське водоймище. VI. Зоопланктон заток водосховища // Вісник Дніпропетровської гідробіологічної станції. – 1939. – Т. VI. – С. 1-159. 37. Скориков А.С. Rotatoria окрестностей г. Харькова // Труды Общ. Испытат. природы при Харьковском университете. – 1896. – Вып. 34, №2. – С.87-106. 38. Солодовников С. В. Фауна харьковского водопровода и ее происхождение по материалам изучения за пятилетний период / Фауна Харьковского водопровода. – Харьков, 1940. – С. 42-68. 39. Таран М. Біологічна характеристика ставкових водойм системи р. Соба // Журн. біо-зоологічного циклу ВУАН. – 1933. – Вып.3, №7. – С. 57-85. 40. Травянка В.С. Зоопланктон верхнего Днепра и водоемов его поймы. Автореф. дис. ...канд.биол.наук. – Днепродзержинск, 1968. – 16с. 41. Фадеев Н. Н. Атлас к сочинению "Коловратки, водные животные в г. Киеве и его окрестностях". – 1897. – 159с. 42. Фадеев Н. Н. Материалы к познанию фауны коловраток. Несколько данных по фауне коловраток России // Труды Харьковского общества испытателей природы. – 1925. – Вып. 50, №1. – С.15-25. 43. Фадеев Н.Н. Материалы к познанию фауны коловраток СССР // Труды Харьковского общества испытателей природы. – 1927. – Вып. 50, №2. – С.141-155. 44. Фатовенко М.А. Микрозообентос и придонный зоопланктон Днепродзержинского водохранилища // Днепродзержинское водохранилище. – Днепродзержинск: Изд. ДГУ, 1971. – С.94-104. 45. Цееб Я. Я. Гидробиологическая характеристика крымских водохранилищ за 20 лет их существования // Малые водоемы равнинных областей СССР и их использование. – М.-Л.: Изд. АН СССР, 1961а. – С.230-242. 46. Цееб Я. Я. Состав и количественное развитие фауны микробентоса низовьев Днепра и водоемов Крыма // Зоологический журнал. – 1958. – Вып. 37, №1. – С.3-12. 47. Яковенко Н. С. Коловратки (Rotifera) из лишайников некоторых регионов Украины // Уч. зап. ТНУ им. В. И. Вернадского, сер. "Биол." – 2001а. – Т. 14(53), №2. – С. 195-199. 48. Яковенко Н. С. Фитофильные комплексы бделлоид (Rotifera, Bdelloidea) в бассейне Среднего Днепра // Наук. записки Тернопільського педуніверситету. Сер.: біол. – 2001б. – Т. 3(14). – С. 109-111. 49. Яковенко Н. С. Коловратки (Rotifera) Южного Берега Крыма // Уч. зап. ТНУ им. В. И. Вернадского, сер. "Биол." – 2003. – Т. 16(55), №3. – С. 250-255. 50. Яковенко Н. С. Коловратки (Rotifera) / Карало О. О., Шевера М. В., Леванец А.А. Біорізноманіття Кам'янець-Подільського. Попередній критичний інвентаризаційний конспект рослин, грибів і тварин. – Львів: Ліра-Прес, 2004. – С. 139-140. 51. Яковенко Н. С. Бделлоидные коловратки (Rotifera, Bdelloidea) Украины (систематика, фауна, экология). Автореф. ...дисс. к.б.н. – Київ, 2005. – 17с. 52. Babenko A., Fjellberg A. Collembola Septentrionalia. A catalogue of springtails of the Arctic regions. KMK Scientific Press, 2006. – 190 p. 53. Bartoš E. The Czechoslovak Rotatoria of the order Bdelloidea // Vest. cs. zool. spol. – 1951. – V.15. – P. 241-500. 54. Bartos E. Virnici – Rotatoria. Fauna CSR. Sv.15. – Praha: CSAV, 1959. – 970 s. 55. Berzins B. Die Unterarten von *Dissotrocha aculeata* (macrostyla). – Lund: Limnol. Inst., 1982. – 14s. 56. Caceres, C. E. & D. A. Soluk. Blowing in the wind: a field test of overland dispersal and colonization by aquatic invertebrates // Oecologia. – 2002. – 131. – P. 402-408. 57. Csuzdi, Cs., Zicsi, A. & Misiriloglu, M. An annotated checklist of the earthworm fauna of Turkey (Oligochaeta: Lumbricidae) // Zootaxa. – 2006. – 1175. – P.1-29. 58. Danyi L. & Traser G., (2006) An annotated checklist of the springtail fauna of Hungary (Hexapoda: Collembola). Opusc. Zool. Budapest, (2007) 2008, 38: 3-82. 59. Donner J. Die Radertierart *Habrotrocha bidens* (Gosse) // Verh. Zool. Bot. Ges. – 1956. – Bd.96. – S. 73-94. 60. Donner J. Ordnung Bdelloidea (Rotatoria, Radertiere). – Berlin: Akademie-Verlag, 1965. – 297s. 61. Donner J. Die Radertierbestände submerser Moose der Salzach und anderer Wasser-Biotopie des Flussgebietes // Arch. Hydrobiol. – 1970a. – 4, 2/3. – P.109-254. 62. Donner J. Rotatorien aus einigen Boden und Moosen Spaniens und seiner Inseln // Rev. Ecol. et Biol. Sol. – 1970b. – Bd.7, Hf.4. – P.501-532. 63. Donner J. Rotatorien aus einigen Abuboden der Donau, aus omediterranean Boden und aus Kiew // Arch. Hydrobiol. – 1971. – S.352-376. 64. Donner J. Die Radertierbestände submerser Moose und weiterer Meropie im Bereich der Stauräume der Donau an der deutsch-österreichischen Landesgrenze // Arch. hydrobiol. Suppl. (Donauforschung 5). – 1972. – Bd. 44, Hf.1. – S.49-114. 65. Donner J. Einige neue Forschungen über bdelloide Rotatorien, besonders in Boden // Rev. Ecol. et Biol. Sol. – 1980. – Bd.17, Hf.1. – P.125-143. 66. Dudich E. Die Grundlagen der Fauna eines Karpaten Flusses // Acta Zool. Acad. Sc. Hungaricae. – 1958. – Bd.3, Hf.3-4. – P.179-200. 67. Fontaneto D., Ficetola G.F., Ambrosini R., Ricci C. Patterns of diversity in microscopic animals: are they comparable to those in protists or in larger animals? // Global Ecology and Biogeography. – 2006. – 15. – P.153-162. 68. Fontaneto D., Barraclough T.G., Chen K., Ricci C., Herniou E. Molecular evidence for broad-scale distributions in bdelloid rotifers: everything is not everywhere but most things are very widespread // Molecular ecology. – 2008. – 17. – P. 3136-3146. 69. Guidetti R. & Bertolani R. Tardigrade taxonomy: an updated check list of the taxa and a list of characters for their identification // Zootaxa. – 2005. – 845. – P.1-46. 70. Haigh S. B. The bdelloid rotifers of New Zealand. Part 2 // J. Quekett Microsc. Club. – 1965. – V.30. – P.7-13, 36-41. 71. Kozar L. Zur Rotatorienfauna der Torfmoorgewässer zugleich. I. Ergänzung zur Kenntnis dieser Fauna Galiziens // Zool. Anz. – 1914. – Bd.44. – S.413-425. 72. Ricci C. Ecology of bdelloids: how to be successful // Hydrobiologia. – 1987. – V.147, №30. – P.117-127. 73. Ricci C., Melone G. Key to the identification of the genera of bdelloid rotifers // Hydrobiologia. – 2000. – V.418. – P.73-80. 74. Rodewald L. Fauna Rotiferilor din Bukovina Sistemática, Biologia și raspandirea lor geografică // Bull. Facult. Stiinte Cernauti. – 1935a. – №8. – P.187-266. 75. Rodewald L. Radertierfauna Rumanien. I. Neue Radertiere aus den Hochmooren der Bukovina, nebst Bemerkungen zur Gattung Bryocela Remane // Zoologischer Anzeiger. – 1935b. – V.111, №9/10. – S. 225-233. 76. Rudescu L. Rotatoria / Fauna republicii populare Romine. Trochelmintes. – Bucarest: Ed. Acad. rep. pop. Romine, 1960.-1192 s. 77. Rudescu L. Rotiferii din Marea Neagra // Hidrobiologia Ed. Acad. RPR, Bucuresti. – 1961. – V.121, №5. – P. 283-329. 78. Segers, H. The nomenclature of the Rotifera: annotated checklist of valid family- and genusgroup names // Journal of Natural History. – 2002. – 36. – P. 631-640. 79. Segers H. Annotated checklist of the rotifers (Phylum Rotifera), with the notes on nomenclature, taxonomy and distribution // Zootaxa. – 2007. – 1564. – P.1-104. 80. Segers H. Global diversity of

rotifers (Rotifera) in freshwater // *Hydrobiologia*. – 2008. – 595. – P. 49-59.
 81. Wells, J. B. An Annotated Checklist and Keys to the Species of Copepoda Harpacticoida (Crustacea). – Magnolia Press, 2002. – 872p.
 82. Wouts W.M., Zhao Z.Q. Type material in the National Nematode Collection of New Zealand // *Zootaxa*. – 2010. – 2611. – P.58-68.
 83. Wierzejski A. Liste des Rotiferes observes en Galicie (Autriche-Hongrie) // *Bull. soc. zool. France*. – 1891. – V.16. – P.49-52.
 84. Wierzejski A. Rotatoria (wrotki) Galicyi // *Bull. Internat. Acad. Sci., Cracovie*. – 1893. – P. 1-106.
 85. Wiszniewski J. Notes sur le psammon. II. Riviere Czarna aux environs de Varsovie // *Arch. Hydrobiol. Ichtyol., Suwalki*. – 1935. – №9. –

S.221-238.
 86. Yakovenko N. S. New for the fauna of Ukraine rotifers (Rotifera, Bdelloidea) of Adinetidae and Habrotrichidae families // *Vestnik zoologii*. – 2000. – V. 34, №1-2. – P. 11-19.
 87. Yakovenko N. S. New for the fauna of Ukraine rotifers (Rotifera, Bdelloidea) of Philodinidae family // *Vestnik zoologii*. – 2000. – Suppl.14, Part I. – P. 11-19.
 88. Yakovenko N. S. Seasonal changes in the litter-dwelling rotifer population of two pine-oak forest habitats near Kyiv, Ukraine / Rotifera. International Conference on Rotifers. Illmitz, Austria. June 7th-13th. – Illmitz, 2003. – P. 111.

Надійшла до редколегії 2.01.11

УДК 582.28: 712.23 (477.41)

О. Іваненко, асп., В. Джуган, канд.біол. наук

АФІЛОФОРОЇДНІ ГРИБИ НА ТЕРИТОРІЇ РЕГІОНАЛЬНОГО ЛАНДШАФТНОГО ПАРКУ "ТРАХТЕМИРІВ"

У регіональному ландшафтному парку "Трахтемирів" (Київська та Черкаська області, Україна) було виявлено 44 види афілофороїдних грибів. Усі вони є новими для парку, *Hymenochaete tabacina* (Sowerby) Lév., *Polyporus badius* Jungh., *P. ciliatus* Fr. та *Trichaptum fuscoviolaceum* (Ehrend.) Ryvarden вказуються вперше для Правобережного Лісостепу України. Один вид, *Daedaleopsis septentrionalis*, є новим для України.

In the "Trakhtemyriv" Regional Landscape Park (Kyiv and Cherkasy regions, Ukraine) 44 species of aphylloroid fungi have been registered. They are new for Regional Landscape Park, *Hymenochaete tabacina*(Sowerby) Lév., *Polyporus badius* Jungh., *P. ciliatus* Fr. and *Trichaptum fuscoviolaceum* (Ehrend.) Ryvarden are new for Right bank Forest steppe of Ukraine. *Daedaleopsis septentrionalis* a new for Ukraine.

Вступ.Регіональний ландшафтний парк "Трахтемирів" (далі по тексті – РЛП "Трахтемирів") розташований на межі Миронівського р-ну Київської обл. та Канівського р-ну Черкаської обл. на правому березі Канівського водосховища. З урахуванням його акваторії парк займає понад 10 тис. га. Він був створений у 2000 р. рішеннями Київської та Черкаської обласних рад.

Згідно геоботанічного районування [5], територія парку належить до Канівського геоботанічного району грабово-дубових і дубових лісів Північного Правобережнопридніпровського геоботанічного округу грабово-дубових, дубових лісів, остепнених лук та лучних степів Української Лісостепової підпровінції Східноєвропейської лісостепової провінції дубових лісів, остепнених лук та лучних степів Лісостепової підобласті Євразійської степової області [6].

Природні умови парку дуже різноманітні, так як він є частиною Канівської гляціодислокації. Рельєф характеризується високими горбами (до 245 м) та численними ярами. Геологічна будова та розчленованість поверхні викликають інтенсивні процеси ерозії, що трансформують природну рослинність. Ліси здебільшого представлені похідними грабняками. Поширені також соснові, грабові, вербові та березові ліси. У деревостані переважають види родів *Acer* (*A. negundo* L., *A. platanoides* L.), *Betula* (*B. pendula* Roth), *Carpinus* (*C. betulus* L.), *Pinus* (*P. sylvestris* L.), *Populus* (*P. alba* L., *P. tremula* L.), *Quercus* (*Q. robur* L.), *Sorbus* (*S. nigra* L.), *Ulmus* (*U. laevis* Pall.). Серед лісових угруповань значну частину займають штучні насадження *Pinus sylvestris*, *Pyrus communis* L., *Robinia pseudoacacia* L. Трапляються старі плодні сади. Така різноманітність лісорослинних умов сприяє розвитку афілофороїдних грибів, що є основними редуцентами деревного відпаду у лісових ценозах.

На території РЛП "Трахтемирів" мікологічних досліджень практично не проводилось. Лише у 1999 р. було виявлено два місцезнаходження нового для науки виду сумчастого гриба – *Hyromitra slonevskii* Heluta [3]. Здебільшого вивчалася флора і рослинність РЛП "Трахтемирів". Встановлено, що флора парку налічує понад 800 видів судинних рослин, 20 видів з яких виявилися регіонально рідкісними, а 15 – занесені до Червоної книги України [4]. Проводилося також дослідження лучних степів парку [8]. Різноманітність афілофороїдних грибів на території парку залишалася поза увагою дослідників. Зважаючи на це, нами було поставлено за-

вдання встановити видовий склад цієї групи агарикоміцетів у лісових ценозах парку.

Об'єкт та методи досліджень. Протягом 2009-2010 рр. здійснювався збір плодівих тіл афілофороїдних грибів у основних лісових угрупованнях парку та їх ідентифікація. Камеральна обробка зборів проводилася за загальноприйнятими методиками. Для визначення видової належності зібраних зразків використовували сучасну літературу по афілофороїдних грибах [1, 2, 7]. Для оцінки флористичної новизни отриманих даних залучали "Fungi of Ukraine: a preliminary checklist" [12] та "Annotated checklist of Aphylloroid fungi of Ukraine" [9], а також базу даних грибів України, наявну у відділі мікології Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України.

Результати та їх обговорення. Всього було зібрано понад 400 зразків афілофороїдних грибів. Ідентифіковано 44 види дереворуйнівних грибів, що належать до 26 родів, 10 родин (Coniophoraceae, Corticiaceae, Fomitopsidaceae, Ganodermataceae, Hymenochaetaceae, Meruliaceae, Polyporaceae, Schizophyllaceae, Schizoporaceae) та 4 порядків (Agaricales, Boletales, Hymenochaetales та Polyporales) класу Agaricomycetes відділу Basidiomycota.

Нижче подаємо список видів афілофороїдних грибів, виявлених у РЛП "Трахтемирів":

Порядок: Agaricales

Родина: Schizophyllaceae

Рід: *Schizophyllum* Fr.

Вид: *Schizophyllum commune* Fr. – на живому *Acer negundo*, при дорозі, 09.09.2009 р.; *Carpinus betulus*, грабово-дубовий ліс, 11.09.2009 р.; сухому гіллі *A. platanoides*, *Salix* sp., вербовий ліс, 22.05.2010 р.; *Cerasus vulgaris*, старий плодний сад, 14.07.2010 р.

Порядок: Boletales

Родина: Coniophoraceae

Рід: *Coniophora* DC.

Coniophora puteana (Schumacher) P. Karst. – на безкорих ділянках мертвого лежачого стовбура та сухому гіллі *Acer platanoides* L., старий плодний сад, 14.07.2010 р.

Порядок: Hymenochaetales

Родина: Hymenochaetaceae

Рід: *Hymenochaete* Lév.

Hymenochaete rubiginosa (Dicks.) Lév. – на мертвому пенюку *Quercus robur*, грабово-дубовий ліс, 22.05.2010 р.